SUÐURLANDSVEGUR - TVÖFÖLDUN

FRÁ VESTURLANDSVEGI AÐ HÓLMSÁ

Drög að tillögu

að matsáætlun

Febrúar 2009

EFLA VERKFRÆÐISTOFA

SAMANTEKT

Vegagerðin áformar að tvöfalda Suðurlandsveg frá vegamótum Vesturlandsvegar að Hólmsá ofan Reykjavíkur. Aðlaga þarf tengingar mislægra vegamóta við Bæjarháls og tengingar við hringtorg við Breiðholtsbraut. Tvöfalda þarf hringtorg við Norðlingavað og byggja veggöng og aðlaga tengingu við Heiðmörk. Byggð verða mislæg vegamót við Hafravatnsveg og aðlaga þarf lýsingu, reið-, hjóla og gönguleiðir að nýjum tvöföldum vegi. Byggður verður 2 + 2 vegur og tengingum verður fækkað frá því sem nú er. Markmið framkvæmdarinnar er að auka umferðaröryggi og tryggja greiðari umferð um Suðurlandsveg með því að aðskilja aksturstefnur. Vegurinn verður byggður í áföngum.

Vesturhluti fyrirhugaðs framkvæmdasvæðis frá Vesturlandsvegi að Rauðavatni hefur þegar verið undirbúinn og verður akbraut lögð austan núverandi vegar. Við vegamót Breiðholtsbrautar er landrými takmarkað og einnig er þrengt að vegsvæði við Rauðavatnsskóg. Á þeim vegkafla verður byggður vegur með þröngu vegsniði. Suðurlandsvegur liggur síðan á bökkum Bugðu (Hólmsár) austan Norðlingaholts á svæði sem að stórum hluta hefur verið raskað með ýmsum framkvæmdum. Lögð verður áhersla á að raska ekki ánni og árbakkanum og því verður vegurinn tvöfaldaður til suðurs eftir að vegurinn þverar Bugðu (Hólmsá) og aftur verður yfirfærsla og breikkun til norðurs þegar farið verður yfir ána í annað sinn.

Vegagerðin hefur falið Eflu hf. verkfræðistofu að annast mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar. Árni Bragason náttúrufræðingur er verkefnisstjóri við vinnslu mats á umhverfisáhrifum og Baldvin Einarsson yfirverkfræðingur verkstýrir frumhönnun vegarins. Tengiliður við mat á umhverfisáhrifum er Magnús Ó. Einarsson verkfræðingur hjá Vegagerðinni.

Framkvæmdin er matsskyld skv. tl. 10. ii. í 1. viðauka laga nr. 106/2000 m.s.br. um mat á umhverfisáhrifum. Drög að tillögu að matsáætlun vegna Suðurlandsvegar er nú kynnt almenningi, hagsmunaaðilum og lögbundnum umsagnaraðilum um tveggja vikna skeið, frá 13. febrúar til 2. mars 2009, í samræmi við 14. gr. reglugerðar nr. 1123/2005 um mat á umhverfisáhrifum. Drögin eru auglýst í fjölmiðlum og tillagan er aðgengileg á vefum Vegagerðarinnar www.vegagerdin.is, á vef Reykjavíkurborgar www.reykjavík.is og á vef verkfræðistofunnar Eflu www.efla.is.

EFNISYFIRLIT

SAMANTEKT I

EFNISYFIRLIT II

MYNDASKRÁ II

1 INNGANGUR 1

1.1 ALMENNT 1
1.2 MAT Á UMHVERFISÁHRIFUM 1
1.3 TILGANGUR MEÐ MATSÁÆTLUN 1
1.4 YFIRLIT YFIR MATSFERLIÐ 1

2 FRAMKVÆMDA- OG ÁHRIFASVÆÐI 3

2.1 STAÐSETNING OG STAÐHÆTTIR 3
2.2 AFMÖRKUN FRAMKVÆMDASVÆÐIS 5
2.3 FYRIRLIGGJANDI SKIPULAGSÁÆTLANIR 6
2.4 EIGNARHALD 6
2.5 LEYFISVEITINGAR 7

3 UPPLÝSINGAR UM FRAMKVÆMDINA 8

3.1 TILGANGUR OG MARKMIÐ 8
3.2 VEGAMÓT OG VEGTENGINGAR 8
3.3 ÁFANGASKIPTING FRAMKVÆMDA 11
3.4 NÚLLKOSTUR 11
3.5 MISLÆG VEGAMÓT Í FRAMTÍÐINNI 11

4 UMFANG OG ÁHERSLUR MATS Á UMHVERFISÁHRIFUM 12

4.1 ÞÆTTIR FRAMKVÆMDAR SEM VALDA UMHVERFISÁHRIFUM 12
4.2 UMHVERFISÞÆTTIR, ÁHERSLUR Í MATSVINNU 12
4.3 FYRIRLIGGJANDI GÖGN 15

5 KYNNING OG SAMRÁÐ 16

5.1 SAMRÁÐ OG KYNNINGAR 16
5.2 KYNNING Á DRÖGUM AÐ TILLÖGU AÐ MATSÁÆTLUN 16
5.3 KYNNING Á FRUMMATSSKÝRSLU 16

6 HEIMILDIR 17

7 VIÐAUKI - YFIRLITSMYND YFIR FRAMKVÆMDASVÆÐIÐ 17

MYNDASKRÁ

Mynd 1-1 *Ferli mats á umhverfisáhrifum skv. lögum nr. 106/2000 m.s.br.* 2
Mynd 2-1 *Horft til norðurs yfir fyrirhugað framkvæmdasvæði af Bæjarhálsbrú.* 3
Mynd 2-2 *Sunnanvert Rauðavatn. Fyllt hefur verið út í vatnið vegna vegar og stíga* 3
Mynd 2-3 *Miklar vatnsborðssveiflur einkenna Rauðavatn. Mynd tekin 5. ágúst 2008.* 4
Mynd 2-4 *Bensínstöð Olís við Norðlingabraut er vinsæll viðkomustaður.* 4
Mynd 2-5 *Sumarhús eru við Hólmsá fast við Suðurlandsveg.* 5
Mynd 3-1 *Horft yfir vegundirgöng á Krókhálsi að vegamótum Vesturlandsvegar.* 8
Mynd 3-2 *Vegamót við Bæjarháls, horft af brú til suðurs. Aðlaga þarf að- og fráreinar.* 9
Mynd 3-3 *Vegamót Suðurlandsvegar og Breiðholtsbrautar.* 9
Mynd 3-4 *Ný tenging við Heiðmörk hjá Rauðhólum.* 10
Mynd 3-5 *Hafravatnsvegamót. Nokkur byggð er sunnan Suðurlandsvegar.* 11
Mynd 4-1 *Hljóðstig við Suðurlandsveg við núverandi aðstæður (mynd Efla)* 14

1 INNGANGUR

1.1 Almennt

Vegagerðin áformar að tvöfalda Suðurlandsveg frá vegamótum Vesturlandsvegar að Hólmsá ofan Reykjavíkur. Aðlaga þarf tengingar mislægra vegamóta við Bæjarháls, og tengingar við hringtorg við Breiðholtsbraut. Tvöfalda þarf hringtorg við Norðlingavað og byggja veggöng og aðlaga tengingu við Heiðmörk. Byggð verða mislæg vegamót við Hafravatnsveg og aðlaga þarf lýsingu, reið-, hjóla og gönguleiðir að nýjum tvöföldum vegi. Byggður verður 2 + 2 vegur og tengingum verður fækkað frá því sem nú er. Markmið framkvæmdarinnar er að auka umferðaröryggi og tryggja greiðari umferð um Suðurlandsveg með því að aðskilja akstursstefnur. Vegurinn verður byggður í áföngum.

1.2 Mat á umhverfisáhrifum

Tvöföldun Suðurlandsvegar og gerð mislægra vegamóta er matsskyld skv. tl. 10. ii. í 1. viðauka laga nr. 106/2000 m.s.br. um mat á umhverfisáhrifum. Vegagerðin hefur falið Eflu hf. verkfræðistofu að annast mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar. Tengiliður við mat á umhverfisáhrifum er Magnús Ó. Einarsson verkfræðingur hjá Vegagerðinni og Árni Bragason náttúrufræðingur er verkefnisstjóri mats á umhverfisáhrifum og Baldvin Einarsson yfirverkfræðingur stýrir frumhönnun verksins. Tengiliðir Reykjavíkurborgar eru verkfræðingarnir Stefán A. Finnsson og Þorgeir Þorbjörnsson.

Efla hf. hefur tekið saman drög að tillögu að matsáætlun og mun einnig annast gerð og ritstjórn frummatsskýrslu um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar.

1.3 Tilgangur með matsáætlun

Í matsáætlun er gerð grein fyrir framkvæmdinni, framkvæmda- og áhrifasvæði hennar ásamt þeim þáttum umhverfisins sem taldir eru geta orðið fyrir áhrifum. Í matsáætlun er jafnframt lýst hvernig staðið verður að rannsóknum og hvaða umhverfisþætti verður lögð áhersla á að fjalla um í frummatsskýrslu.

1.4 Yfirlit yfir matsferlið

Aðferðin sem beitt er við mat á umhverfisáhrifum er í samræmi við lög um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.br. og reglugerð nr. 1123/2005. Matsferlið skv. lögunum er sýnt á mynd 1.1. Nánari upplýsingar um matsferlið má finna á vef Skipulagsstofnunar, www.skipulag.is.

Drög að tillögu að matsáætlun eru nú til kynningar um tveggja vikna skeið frá 13. febrúar til 2. mars og óskað er eftir athugasemdum. Tillaga að matsáætlun verður síðan send Skipulagsstofnun til ákvörðunar. Fallist Skipulagsstofnun á tillögu að matsáætlun verður hún að gildandi matsáætlun. Áætlað er að skila frummatsskýrslu inn til meðferðar Skipulagsstofnunar vorið 2009 og að álit Skipulagsstofnunar á matsskýrslu fyrir framkvæmdina geti legið fyrir sumarið 2009.

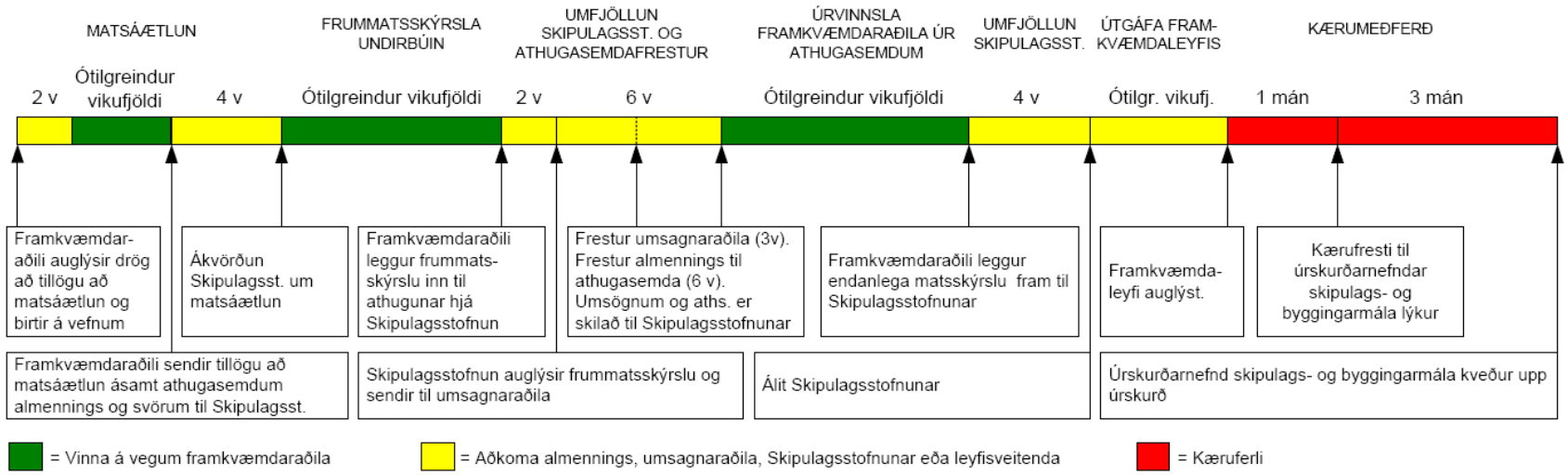

Mynd 1-1 *Ferli mats á umhverfisáhrifum skv. lögum nr. 106/2000 m.s.br. .*

2 FRAMKVÆMDA- OG ÁHRIFASVÆÐI

2.1 Staðsetning og staðhættir

Fyrirhuguðu framkvæmdasvæði næst Vesturlandsvegi hefur á undanförnum áratug verið umbylt öllu þannig að ekki er að finna náttúrulegt gróðurlendi eða óhreyfða jarðmyndun. Þegar unnið var að breytingum á tengingum Suður- og Vesturlandsvegar í austurhluta Reykjavíkur var strax gert ráð fyrir fjórum akreinum um Bæjarháls og því var ráðist í nauðsynlegar sprengingar og jarðvegsskipti á svæðinu (mynd 2-1).

Mynd 2-1 *Horft til norðurs yfir fyrirhugað framkvæmdasvæði af Bæjarhálsbrú.*

Á svæðinu við Rauðavatn hafa verið lagðir stígar og landið jafnað og við sunnanvert vatnið hefur verið fyllt út í það til að koma núverandi Suðurlandsvegi fyrir ásamt reiðstíg og göngustíg (mynd 2-2).

Mynd 2-2 *Sunnanvert Rauðavatn. Fyllt hefur verið út í vatnið vegna vegar og stíga*

Suðurlandsvegurinn, Hringvegur (1) er aðalsamgönguleiðin suður og austur um land. Vegurinn er ein akrein í hvora átt, án miðdeilis, tvöfalt hringtorg er við Breiðholtsbraut og einfalt hringtorg er við Norðlingavað.

Vesturhluti framkvæmdasvæðisins liggur um grágrýtismyndanir frá síðari hluta ísaldar. Mörg stór misgengi og brotlínur skera svæðið og veglínan liggur í gegnum mikið sprungusvæði með stefnuna SV-NA og liggja sprungurnar því nánast þvert á veglínu Suðurlandsvegar [2,3].

Rauðavatn er um 36,5 hektarar, meðaldýpi um 1 m og mesta dýpi 1,4 m. Vatnið hvílir á fremur lekum grágrýtisgrunni og án afrennslis á yfirborði og vatnasviðið er um 3 km². Miklar vatnsborðssveiflur einkenna vatnið og því er strandsvæði vatnsins lítt gróið. Síkjamari marar í yfirborði þegar lítið er í vatninu og gefur því lit.

Mynd 2-3 *Miklar vatnsborðssveiflur einkenna Rauðavatn. Mynd tekin 5. ágúst 2008.*

Rauðavatn er fóðrað af regnvatni og yfirborðsrennsli og hugsanlegt er að grunnvatn komi í það úr Mosfellsheiðarstraumi [4].

Skógurinn við Rauðavatn, sem gengur undir nafninu Rauðvatnsstöðin eða Rauðavatnsskógur er í grunninn einn elsti ræktaði skógur Íslands. Ræktun hófst á svæðinu að tilstuðlan danskra frumkvöðla í skógrækt og landgræðslu árið 1901 [5].

Mynd 2-4 *Bensínstöð Olís við Norðlingabraut er vinsæll viðkomustaður.*

Bensínstöð Olís er mjög vinsæll viðkomustaður. Stöðin er með verslun og veitingar og hefur verið í rekstri í nokkur ár. Með byggingu stöðvarinnar var þrengt að framtíðar vegstæði Suðurlandsvegar.

Við Bugðu (Hólmsá) austan Norðlingaholts eru íbúðarhús á áhrifasvæði framkvæmdarinnar. Svæðinu frá Norðlingaholti að Bugðu (Hólmsá) hefur öllu verið umbylt vegna framkvæmda á undanförnum áratugum og lúpína ásamt sjálfgrónum víði þekur svæðið sem tvöföldunin mun taka yfir.

Þegar komið er austur fyrir Hólmsá er komið inn á gróið Elliðavogshraunið (Leitahraun II) sem rann fyrir um 4700 árum. Gervigígaþyrpingin Rauðhólar er hluti þessa hrauns [11].

Mynd 2-5 *Sumarhús eru við Hólmsá fast við Suðurlandsveg.*

Vegurinn þverar Hólmsá aftur nokkru austar og fast við veginn eru sumarhús (mynd 2-5) og fjær vegi nokkur heilsárshús.

Svæðinu næst vegi austur fyrir vegamót Hafravatnsvegar og að Hólmsá, þar sem vegurinn þverar ána í þriðja sinn, hefur verið raskað með ýmsum framkvæmdum og vegagerð á undanförnum áratugum.

2.2 Afmörkun framkvæmdasvæðis

Framkvæmdasvæðið er bundið við það svæði sem fer undir veginn ásamt næsta nágrenni hans (sjá yfirlitsmynd 1 í viðauka). Umfang framkvæmdasvæðis ræðst af eftirfarandi þáttum:

- Jarðraski sem að mestu verður bundið við vegstæðið og helgunarsvæði þess, sem skv. vegalögum nr. 80/2007 er 30 metrar frá miðlínu stofnvega.
- Truflun á framkvæmdatíma, sem bundin er við næsta nágrenni vegstæðisins og aðkomuleiða.

Áhrifasvæði framkvæmdarinnar er það svæði þar sem ætla má að áhrifa af völdum framkvæmdarinnar gæti, bæði á framkvæmdatíma og á rekstrartíma. Við mat á umhverfisáhrifum er áhrifum og áhrifasvæði framkvæmdarinnar skipt í þrennt:

- Bein áhrif: Við afmörkun áhrifasvæðis vegna beinna áhrifa af völdum jarðrasks á gróðurfar, jarðmyndanir og búsvæði er miðað við ofangreint framkvæmdasvæði, þ.e. 30 m til hvorrar handar frá miðlínu (sjá yfirlitskort). Við mislæg vegamót er mögulegt svæði beinna áhrifa þó töluvert stærra og aðlaga þarf vegtengingar við aðliggjandi vegakerfi. Vegna þessa myndar svæði beinna áhrifa belti sem athugað verður í matsvinnunni.
- Áhrif á landslag, sjónræna þætti og hljóðvist. Hluti af mati á áhrifum framkvæmdarinnar felst í því að meta áhrif hennar á landslag, sjónræna þætti og hljóðvist. Áhrifasvæðið vegna þessara þátta getur þannig verið víðfeðmt. Í frummatsskýrslu verður lagt mat á áhrifasvæðið fyrir þessa þætti.
- Áhrif betri og öruggari samgangna munu ná yfir Suðurlandsveg og aðliggjandi vegakerfi með fækkun slysa og greiðari umferð.

2.3 Fyrirliggjandi skipulagsáætlanir

2.3.1 Svæðisskipulag

Í svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins 2001-2024 er gert ráð fyrir tvöföldun Suðurlandsvegar á skipulagstímanum. Suðurlandsvegur er skilgreindur sem stofnbraut með mislægum vegamótum að Norðlingaholti í svæðisskipulaginu, en ekki austan þess. Unnið er að breytingum á svæðisskipulaginu.

Gerð verður grein fyrir skipulagsmálum í frummatsskýrslu.

2.3.2 Aðalskipulag

Í aðalskipulagi Reykjavíkur 2001-2024 er gert ráð fyrir mislægum vegamótum á Suðurlandsvegi við Breiðholtsbraut, við Heiðmerkurveg og við Hafravatnsveg. Stofnstígur reið- og gönguleið er í aðalskipulagi bæði með Rauðavatni en einnig meðfram Suðurlandsvegi.

Fyrirhuguð framkvæmd er ekki í samræmi við aðalskipulagið, hvorki útfærsla vegamóta né stígar og veggöng.

Í aðalskipulagi Mosfellsbæjar er ekki mörkuð stefna um Suðurlandsveg, en hugmyndir um staðsetningu vegamóta eru í samræmi við vilja skipulagsnefndar og bæjarráðs sveitarfélagsins.

Í frummatsskýrslu verður fjallað um hvernig lega vegarins samræmist fyrirliggjandi skipulagi.

2.3.3 Deiliskipulag

Alls liggja 8 deiliskipulagssvæði að vegkaflanum og einungis í deiliskipulagi Norðlingaholts er gert ráð fyrir tvöfölduninni. Á hinum sjö sem liggja að Suðurlandsvegi, er ekki skipulagt inn á vegsvæðið. Um er að ræða deiliskipulag fyrir Hálsahverfi, deiliskipulag fyrir Grafarlæk, Stekkjarmóa og Djúpadal, deiliskipulag fyrir Kletthváls, deiliskipulag fyrir Hádegismóa og deiliskipulag fyrir Suður-Selás.

Í frummatsskýrslu verður fjallað um hvernig fyrirhugaðar framkvæmdir samræmast fyrirliggjandi deiliskipulagi.

2.4 Eignarhald

Framkvæmdasvæðið er að mestu í eigu Reykjavíkurborgar en nokkur svæði eru í eigu einstaklinga. Nokkuð er um leigulóðir bæði sumar- og heilsárshúsa. Í frummatsskýrslu verður fjallað um eignarhald á landi, búsetu og samráði við landeigendur og ábúendur.

2.5 Leyfisveitingar

Framkvæmdin er háð eftirfarandi leyfum:

Framkvæmdaleyfum Reykjavíkurborgar og Mosfellsbæjar: Gert er ráð fyrir að sveitarfélögin veiti framkvæmdarleyfi á grundvelli staðfests aðalskipulags og álits Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar.

Heilbrigðiseftirlit: Framkvæmdin fer um umdæmi Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkur og Heilbrigðiseftirlits Kjósarsvæðis. Suðurlandsvegur fer um vatnsverndarsvæði höfuðborgarsvæðisins, fjarsvæði B. Sækja skal um starfsleyfi til viðkomandi heilbrigðiseftirlits vegna nokkurra þátta framkvæmdarinnar, svo sem vinnubúða.

Fiskistofa. Leita þarf leyfis Lax- og silungsveiðisviðs Fiskistofu vegna framkvæmda í og við Hólmsá skv. 33. gr laga nr.61/2006.

Fornleifavernd ríkisins: Gerð hefur verið fornleifaúttekt á framkvæmdasvæðinu. Í frummatsskýrslu verður greint frá helstu niðurstöðum og lagt mat á hvort framkvæmdin ógni fornminjum. Óheimilt er að raska fornminjum nema með leyfi Fornleifaverndar ríkisins.

Umhverfisstofnun: Leita þarf leyfis Umhverfisstofnunar þar sem framkvæmdasvæðið liggur um friðlýsta svæðið fólkvanginn Rauðhóla. Í reglugerð fólkvangsins segir: *Óheimilt er að gera á svæðinu mannvirki né gera jarðrask, nema leyfi Umhverfisstofnunar komi til. Eftirlit með fólkvanginum er í höndum Umhverfissviðs Reykjavíkur*.

3 UPPLÝSINGAR UM FRAMKVÆMDINA

3.1 Tilgangur og markmið

Vegagerðin hyggst tvöfalda Suðurlandsveg frá Vesturlandsvegi að Hólmsá ofan Reykjavíkur. Markmið þessarar framkvæmdar er að byggja veg samkvæmt þversniði A1 (2,75 metra vegöxl að utanverðu, tvo 8 metra vegi, 0,75 metra öxl að 11 metra miðdeili), 34 metra heildarbreidd, með tvær aðskildar akreinar í hvora átt og auka þannig umferðaröryggi og tryggja greiðari umferð um Suðurlandsveg. Vegurinn meðfram Rauðavatnsskógi verður þó með þrengra sniði til að ekki þurfi að skerða skóginn. Vegrið mun verða sett upp til að aðskilja aksturssstefnur þar.

Þegar hafa verið byggð mislæg vegamót við Bæjarháls og til stendur að byggja mislæg vegamót við Hafravatnsvegamót og veggöng og aðlaga tengingu við Heiðmörk. Tengingum verður fækkað og þær verða öruggari (sjá yfirlitsmynd 1 í viðauka).

3.2 Vegamót og vegtengingar

Nokkrir þættir eru takmarkandi við breikkun vegarins í aðra eða báðar áttir. Fyrsti hluti vegarins frá Vesturlandsvegi að Rauðavatni hefur þegar verið undirbúinn og verður akbraut byggð austan núverandi vegar. Við vegamót Breiðholtsbrautar er komið tvöfalt hringtorg en landrými er takmarkað. Bensínstöð Olís í Norðlingaholti, sem byggð var fyrir fáum árum, takmarkar rými og möguleika á að byggja Suðurlandsveg með A1 þversniði. Rauðavatnsskógur, sem er elsti plantaði skógur landsins frá 1901 [5], liggur að veginum norðanmegin og ekki stendur til að skerða hann. Suðurlandsvegur liggur á bökkum Bugðu (Hólmsár) við Norðlingaholt og því kemur breikkunin norðan núverandi vegar. Áður en komið er að vegamótum Heiðmerkurvegar verður yfirfærsla og breikkun til suðurs því pláss norðan núverandi vegar er takmarkað vegna árinnar. Eftir að vegurinn þverar Bugðu (Hólmsá) í annað sinn verður yfirfærsla og breikkun til norðurs vegna húsa sem eru sunnan vegarins.

Vesturlandsvegur

Engar breytingar verða gerðar á mislægum vegamótum við Vesturlandsveg, tengingar verða aðlagar nýjum vegi. Framlengja þarf vegundirgöng við Krókháls (mynd 3-1).

Mynd 3-1 *Horft yfir vegundirgöng á Krókhálsi að vegamótum Vesturlandsvegar.*

Bæjarháls

Vegamót við Bæjarháls voru byggð 1994 og einungis þarf að aðlaga að- og fráreinar (mynd 3-2). Við Rauðavatn nokkru sunnar þarf að framlengja undirgöng fyrir gangandi sem tengja Seláshverfi við útivistarsvæðið við vatnið.

Mynd 3-2 *Vegamót við Bæjarháls, horft af brú til suðurs. Aðlaga þarf að- og fráreinar.*

Breiðholtsbraut

Tvöfalt hringtorg er nú við vegamót Breiðholtsbrautar og undirgöng fyrir hesta og gangandi vestan við hringtorgið. Aðlaga þarf vegina að hringtorginu, framlengja göngin og færa stígana. Ekki þarf að skerða Rauðavatn vegna framkvæmdanna.

Mynd 3-3 *Vegamót Suðurlandsvegar og Breiðholtsbrautar.*

Bensínstöð Olís gegnt Rauðavatnsskógi þrengir verulega að framtíðar vegstæði (mynd 3-3). Vegurinn verður því með þröngum miðdeili og vegriðum við skóginn og milli akbrauta. Þannig er hægt að hafa aðkomu að bensínstöðinni frá Suðurlandsvegi og koma í veg fyrir að skerða þurfi skóginn. Ekki verður hægt að bæta við þriðju akrein í hvora átt á vegkaflanum í framtíðinni nema að skerða skóginn eða breyta aðkomu að eða fjarlægja bensínstöðina.

Norðlingavað

Hringtorg er nú við Norðlingavað sem verður tvöfaldað innávið. Aðlaga þarf tvöfaldan veg að hringtorginu og framlengja undirgöng fyrir gangandi vestan við hringtorgið. Tenging verður frá hringtorginu til að þjóna Norðlingaholti og byggð norðan Suðurlandsvegar, austan Rauðavatns.

Breikkun vegarins er til norðurs austur að Bugðu (Hólmsá). Við núverandi Heiðmerkurveg verður yfirfærsla og breikkun til suðurs.

Heiðmörk

Lagt er til að eftir tvöföldunina komist umferð frá Reykjavík með hægri beygju að Heiðmörk og umferð til austur frá Heiðmörk komist inn á Suðurlandsveg á sama stað (mynd 3-4). Umferð úr Heiðmörk til vesturs verður um nýjan 550 metra einstefnuveg sem liggur frá hringtorgi um norðanverðan Rauðhólafólkvang yfir Bugðu (Hólmsá) og undir tvöfaldan Suðurlandsveg. Umferð úr austri verður að fara að hringtorgi við Norðlingavað og snúa þar til að komast í Heiðmörk.

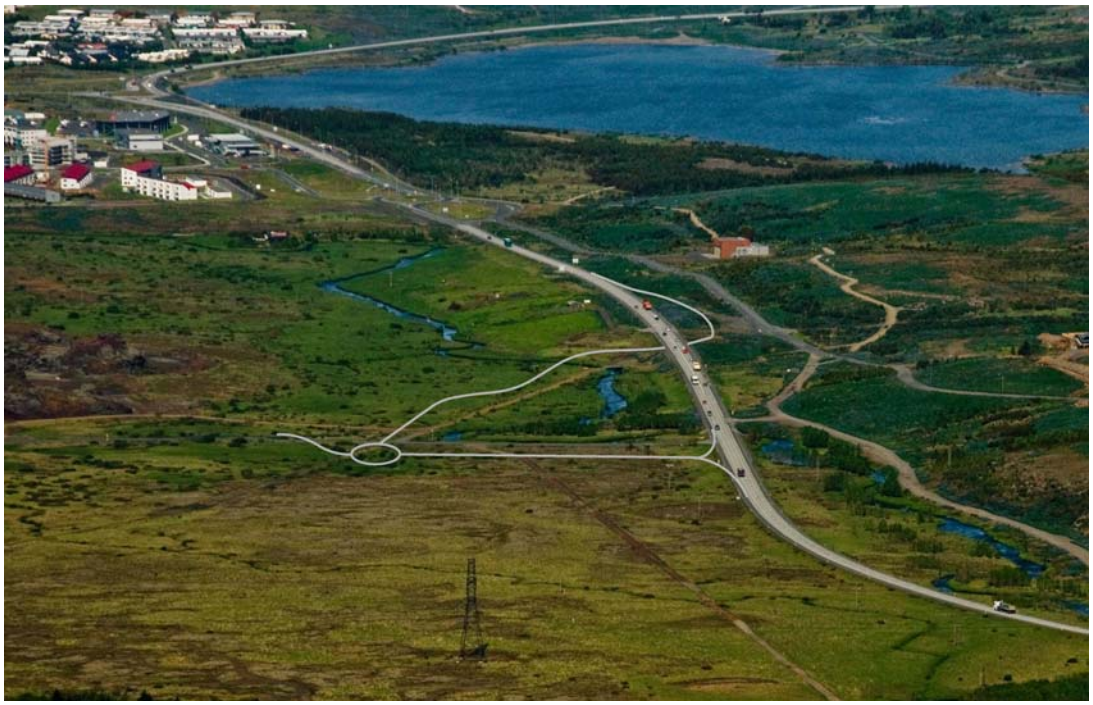

Mynd 3-4 *Ný tenging við Heiðmörk hjá Rauðhólum.*

Vegurinn verður breikkaður til suðurs á kaflanum frá Heiðmerkurvegi og þar til komið er aftur yfir Bugðu (Hólmsá). Eins og sjá má á mynd 3-5 þarf að fara yfir ræktað sumarbústaðaland, Árnes, sem stendur á bökkum Bugðu (Hólmsár). Yfirfærsla verður eftir að komið er yfir ána og breikkun til norðurs, austur fyrir Hafravatnsveg og Hólmsá.

Hafravatnsvegur

Áform eru um talsverða uppbyggingu á Hólmsheiði og gert er ráð fyrir að aðaltengingin verði um mislæg vegamót Hafravatnsvegar aðeins austar en núverandi vegamót. Möguleg aðkoma að húsum sunnan vegar getur verið um hliðarveg frá Heiðmerkurvegi.

Mynd 3-5 *Hafravatnsvegamót. Nokkur byggð er sunnan Suðurlandsvegar.*

3.3 Áfangaskipting framkvæmda

Tvöföldun Suðurlandsvegar og bygging mislægra vegamóta er framkvæmd sem ætluð er til að leysa umferðarmál til næstu áratuga. Gert er ráð fyrir að verkið verði unnið í áföngum. Í frummatsskýrslu verður fjallað um mögulega áfangaskiptingu verksins.

3.4 Núllkostur

Til skoðunar hafa verið ýmsar útfærslur á vegi og vegamótum. Núllkostur er sú lausn að halda óbreyttum vegi og er það ekki talið ásættanlegt vegna umferðaröryggis og líklegrar umferðaraukningar.

3.5 Mislæg vegamót í framtíðinni

Í aðalskipulagi Reykjavíkur 2001-2024 er gert ráð fyrir mislægum vegamótum á Suðurlandsvegi við Breiðholtsbraut, við Heiðmerkurveg og við Hafravatnsveg. Mislæg vegamót við Breiðholtsbraut verða ekki hluti af þessu mati.

Mislæg vegamót hafa verið frumhönnuð við undirbúning þessa verks þannig að framkvæmdir sem ráðast á í nú nýtist sem best síðar ef mislæg vegamóta koma. Frumhönnunin tók bæði til vegamóta við Breiðholtsbraut og vegamóta á austanverðu Norðlingaholti. Áður en hægt verður að ráðast í gerð þeirra þarf að fara fram sérstakt mat á umhverfisáhrifum þeirra.

4 UMFANG OG ÁHERSLUR MATS Á UMHVERFISÁHRIFUM

4.1 Þættir framkvæmdar sem valda umhverfisáhrifum

4.1.1 Jarðrask af völdum vegagerðar

Helstu áhrif á framkvæmdatíma felast í beinum áhrifum á því landsvæði sem fer undir veg, s.s. þar sem vegur fer yfir gróðurlendi, jarðmyndanir eða mannvistarleifar. Vegfyllingar hafa einnig bein áhrif á lífríki. Nýr vegur og mislæg vegamót hafa einnig sjónræn áhrif.

4.1.2 Umferð á framkvæmdatíma

Umferð vinnuvéla á framkvæmdartíma fylgir hávaði, útblástursmengun, hætta á mengunarslysum og rykmengun vegna efnisflutninga og aksturs á bráðabirgðavegum.

4.1.3 Umferð á rekstrartíma

Umferð um Suðurlandsveg mun hafa áhrif á rekstrartíma framkvæmdarinnar, sem felur í sér mögulegar breytingar á hljóðvist og loftgæðum.

Tvöföldun Suðurlandsvegar er gerð til að auka umferðaröryggi vegfarenda og bæta samgöngur og má í því sambandi gera ráð fyrir að áhrif af völdum framkvæmdarinnar verði jákvæð.

Auk ofangreindra þátta má gera ráð fyrir því að fyrirhuguð veglagning hafi áhrif á hagræna þætti.

4.1.4 Efnistaka

Í framkvæmdina þarf efni í fyllingar, burðarlög og slitlag. Efnistaka verður í samræmi við VI. kafla og ákvæði nr. IV til bráðabirgða í lögum nr. 44/1999 um náttúruvernd.

Í frummatsskýrslu verður gerð grein fyrir efnisþörf og möguleikum til efnistöku vegna framkvæmdarinnar.

4.2 Umhverfisþættir, áherslur í matsvinnu

4.2.1 Almennt

Í frummatsskýrslunni verður fjallað um þá þætti umhverfisins sem hugsanlega geta orðið fyrir umhverfisáhrifum vegna framkvæmdarinnar, bæði á framkvæmdatíma og rekstrartíma. Í þessum drögum að tillögu að matsáætlun eru kynntir þeir umhverfisþættir sem talin er ástæða til þess að fjalla um í matsferlinu. Við ákvörðun um hvaða þætti bæri að athuga, voru fyrirliggjandi gögn skoðuð, mið tekið af kröfum í lögum og reglugerðum og samráð haft við helstu umsagnaraðila. Við matið er farið eftir lögum um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 og reglugerð um mat á umhverfisáhrifum nr. 1123/2005. Einnig er stuðst við leiðbeiningar Skipulagsstofnunar, annars vegar um mat á umhverfisáhrifum [12] og hins vegar um flokkun umhverfisþátta, viðmið, einkenni og vægi umhverfisáhrifa [13]. Við mat á vægi áhrifa á einstaka umhverfisþætti er stuðst við tiltekin viðmið s.s. stefnumörkun stjórnvalda, lög og reglugerðir og alþjóðasamninga.

4.2.2 Umhverfisþættir

Í frummatsskýrslu verður lögð áhersla á eftirtalda þætti:

- Jarðfræði og jarðmyndanir
- Náttúruminjar
- Vatnsvernd og vatnafar
- Landslag og sjónræna þætti
- Samgöngur
- Gróður, fugla og fiska
- Fornleifar
- Hljóðvist og loftgæði
- Útivist
- Umhverfisáhrif á framkvæmdatíma

Hér á eftir verður fjallað stuttlega um hvern þessara þátta, fyrirhugaðar og yfirstandandi rannsóknir og þær áherslur sem settar verða fram í frummatsskýrslu.

4.2.3 Jarðfræði og jarðmyndanir

Jarðvinna vegna vegagerðarinnar getur raskað jarðmyndunum sem á einhvern hátt þykja verndar verðar eða sérstæðar. Í frummatsskýrslu verður jarðfræði og jarðmyndunum innan fyrirhugaðs framkvæmdasvæðis lýst, ásamt því að fjalla um sérstöðu þeirra og verndargildi m.t.t. 37. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd. Áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á jarðmyndanir svæðisins verða metin og lagðar til mótvægisaðgerðir ef nauðsynlegt er.

4.2.4 Gróður

Veglagningin mun hafa bein áhrif á gróður þar sem tvöfaldur vegur tekur yfir stærra svæði en núverandi vegur. Til að leggja mat á áhrif á gróðurfar innan áhrifasvæðis framkvæmdarinnar var framkvæmdasvæðið tekið út sumarið 2008. Gróðurþekja, tegundasamsetning og fjölbreytni gróðurlenda var metin, ásamt því að athuga hvort sjaldgæfar tegundir eða gróðurlendi sé þar að finna. Ennfremur hvort friðlýstar tegundir eða tegundir sem settar hafa verið á Válista Náttúrufræðistofnunar Íslands sé að finna á svæðinu, eða vistkerfi sem njóta sérstakrar verndar skv, 37. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd. Í frummatsskýrslu verður fjallað um áhrif framkvæmdarinnar á gróðurfar og lagðar til mótvægisaðgerðir ef þörf þykir.

4.2.5 Fuglar

Rask af völdum framkvæmdarinnar mun hafa áhrif á búsvæði fugla. Til að leggja mat á áhrif á fuglalíf var framkvæmdasvæðið rannsakað vorið og sumarið 2008. Einnig verður stuðst við úttektir sem gerðar hafa verið á fuglalífi í nágrenni framkvæmdasvæðisins vegna annarra framkvæmda á undanförnum árum. Í frummatsskýrslu verður gerð grein fyrir niðurstöðum og m.a. tilgreint hvort einhverjar fuglategundir sem eru á Válista Náttúrufræðistofnunar Íslands finnist á áhrifasvæðinu. Lagðar verða fram tillögur að mótvægisaðgerðum ef þörf þykir.

4.2.6 Fiskar

Suðurlandsvegur þverar Hólmsá/Bugðu þrisvar sinnum. Víðtækar rannsóknir hafa farið fram á svæðinu á undanförnum árum. Veiðimálastofnun hefur lagt mat á hugsanleg áhrif framkvæmdarinnar á líf í Rauðavatni og á vatnasvið Elliðaánna (Hólmsár og Bugðu).
Í frummatsskýrslu verður fjallað um áhrif framkvæmdarinnar og fjallað um mögulegar mótvægisaðgerðir ef þörf þykir.

4.2.7 Náttúruminjar

Suðurlandsvegur liggur nálægt fólkvangnum í Rauðhólum [9]. Breyta þarf og aðlaga tengingar Suðurlandsvegar og Heiðmerkur sem liggja innan fólkvangsins.

Í frummatsskýrslu verður fjallað um forsendur þess að svæðið var friðlýst og áhrif framkvæmdarinnar á fólkvanginn.

4.2.8 Fornleifar

Teknar hafa verið saman upplýsingar um fornleifar á svæðinu og þær staðsettar [1]. Í frummatsskýrslu verður gerð grein fyrir niðurstöðum þessara skráninga og lagðar til mótvægisaðgerðir ef nauðsyn þykir.

4.2.9 Vatnsvernd og vatnafar

Suðurlandsvegur fer um vatnsverndarsvæði höfuðborgarsvæðisins, fjarsvæði B. Í frummatsskýrslu verður fjallað um vatnsvernd og þau ákvæði sem uppfylla þarf á framkvæmdasvæðinu innan vatnsverndarsvæða á framkvæmda og rekstrartíma [10]. Fjallað verður um hvernig vegurinn hefur áhrif á vatnsverndina. Áhættu vegna umferðar og hugmyndir um hvaða lausnir eru mögulegar til að draga úr hættu á mengun vegna umferðar og flutnings á hættulegum efnum.
Framkvæmdasvæðið er á bökkum Bugðu/Hólmsár. Í frummatsskýrslu verður fjallað um nauðsynlegar varúðarráðstafanir vegna framkvæmda við ána og þörf á vöktun á meðan á framkvæmdum stendur og eftir að þeim lýkur.

4.2.10 Hljóðvist og loftgæði

Þétt byggð er við framkvæmdasvæðið við Rauðavatn. Hljóðvist í dag á framkvæmdasvæðinu er sýnd á mynd 4-1. Á myndinni sést að hljóðstig við húsvegg er nú á bilinu 44 - 61 dB(A), hæst hjá húsum við Viðarás. Viðmiðunargildi samkvæmt reglugerð 724/2008 er 55 dB(A) við húsvegg. Hljóðstigið í Rauðavatnsskógi næst veginum er yfir þeim mörkum sem sett er í reglugerð fyrir útivistarsvæði. Hljóðstig á stígum meðfram Rauðavatni vestanverðu er einnig yfir mörkum.

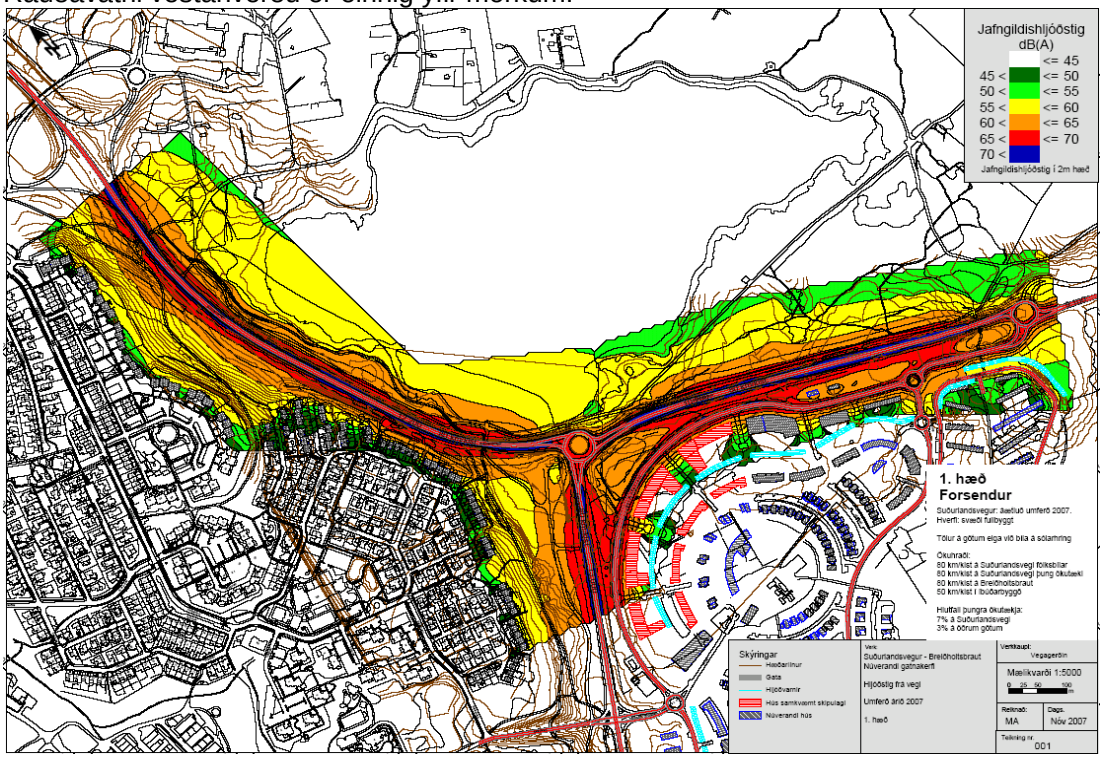

Mynd 4-1 *Hljóðstig við Suðurlandsveg við núverandi aðstæður (mynd Efla)*

Í frummatsskýrslu verður gerð grein fyrir hljóðvistarútreikningum m.t.t. ákvæða reglugerðar nr. 724/2008 um hávaða. Gerð verður grein fyrir mögulegum mótvægisaðgerðum. Einnig verður lagt mat á hugsanlegar breytingar á loftgæðum vegna framkvæmdarinnar.

4.2.11 Landslag og sjónrænir þættir

Jarðrask af völdum framkvæmdanna getur haft í för með sér áhrif á landslag og sjónræna þætti. Í frummatsskýrslu verður fjallað um sjónræn áhrif framkvæmdarinnar og áhrif hennar á landslag. Í þeim tilgangi verða sýndar líkanmyndir af völdum stöðum og mislægum vegamótum og mat lagt á sýnileika framkvæmdarinnar. Við mat á áhrifum á landslag og sjónræna þætti verður greint frá mögulegum mótvægisaðgerðum.

4.2.12 Útivist

Í frummatsskýrslu verður gerð grein fyrir hugsanlegum áhrifum framkvæmdarinnar á útivist.

4.2.13 Samgöngur

Tilgangur framkvæmdarinnar er að bæta samgöngur og auka öryggi vegfarenda. Í frummatsskýrslu verður gerð grein fyrir núverandi umferð og umferðaröryggi ásamt væntanlegum breytingum.

Einnig verður fjallað um áhrif framkvæmdarinnar á gangandi, hjólandi og ríðandi vegfarendur.

4.2.14 Umhverfisáhrif á framkvæmdatíma

Meðan á framkvæmdum stendur munu þær að öllum líkindum valda tímabundnum áhrifum á hljóðvist, loftgæði og umferð. Í frummatsskýrslu verður fjallað um framkvæmdatilhögun, hugsanleg áhrif á ofangreinda þætti og til hvaða mótvægisaðgerða sé unnt að grípa verði þess þörf á framkvæmdatíma.

4.3 Fyrirliggjandi gögn

Talsverð vinna hefur farið fram vegna skoðunar á valkostum vegna Suðurlandsvegar, mislægra vegamóta og aðliggjandi vega [6,7,8]. Rannsóknir og úttektir hafa einnig verið gerðar vegna hugmynda um framkvæmdir í nálægð við Suðurlandsveg svo sem vegna skipulags á íþróttasvæði við Rauðavatn. Gögn þessi nýtast ásamt þeim gögnum sem aflað hefur verið með rannsóknum vegna fyrirhugaðrar framkvæmdar.

5 KYNNING OG SAMRÁÐ

5.1 Samráð og kynningar

Á meðan á matsvinnu stendur verður haft samráð við lögboðna umsagnaraðila, landeigendur og aðra hagsmunaaðila í samræmi við ákvæði laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 m.s.br. Gögnin verða aðgengileg almenningi í samræmi við ofangreind lög. Sækja má gögn sem eru í kynningu á hverjum tíma á vef verkfræðistofunnar Eflu www.efla.is , Reykjavíkurborgar www.reykjavik.is og Vegagerðarinnar www.vegagerdin.is.

5.2 Kynning á drögum að tillögu að matsáætlun

Drög að tillögu að matsáætlun eru aðgengileg á ofangreindum heimasíðum. Almenningi, hagsmunaaðilum og lögbundnum umsagnaraðilum gefst þannig tækifæri til að kynna sér framkvæmdina og leggja fram athugasemdir við drögin. Í samræmi við 14. gr. reglugerðar nr. 1123/2005 um mat á umhverfisáhrifum er gefinn tveggja vikna frestur til að skila inn athugasemdum við drögin.

Athugasemdafrestur er til 2. mars 2009. Athugasemdir skulu berast til Árna Bragasonar hjá verkfræðistofunni Eflu, Suðurlandsbraut 4a, 108 Reykjavík eða með tölvupósti til arni.bragason@efla.is merkt: Suðurlandsvegur – Vesturlandsvegur að Hólmsá.

Þegar athugasemdir og ábendingar hafa borist verður endanleg tillaga að matsáætlun send til Skipulagsstofnun til ákvörðunar. Fallist Skipulagsstofnun á tillögu að matsáætlun verður hún að gildandi matsáætlun.

5.3 Kynning á frummatsskýrslu

Við gerð frummatsskýrslunnar verður haft samráð við almenning, Skipulagsstofnun og umsagnaraðila í samræmi við lög um mat á umhverfisáhrifum. Áætlað er að skila frummatsskýrslu til Skipulagsstofnunar á vormánuðum 2009. Niðurstöður matsvinnunnar verða kynntar almenningi í samráði við Skipulagsstofnun á kynningartíma frummatsskýrslunnar. Frummatsskýrslan verður aðgengileg á opinberum stöðum, auk þess að verða aðgengileg á heimasíðu Vegagerðarinnar, Reykjavíkurborgar, Eflu verkfræðistofu og Skipulagsstofnunar www.skipulag.is. Nánari upplýsingar um aðgang að skýrslunni verða auglýstar síðar í fjölmiðlum.

6 HEIMILDIR

1. Anna Lísa Guðmundsdóttir 2007. Fornleifaskráning vegna tvöföldunar Suðurlandsvegar frá gatnamótum við Vesturlandsveg austur fyrir Rauðavatn. Minjasafn Reykjavíkur Skýrsla nr. 136.
2. Helgi Torfason 1994. Athugun á sprungum í vegstæði vestan Rauðavatns. OS-94025/JHD-13 B. Unnið fyrir Vegagerðina.
3. Helgi Torfason og Halldór Torfason 1995. Athuganir á brotalínum milli Rauðavatns og Elliðavatns. OS-95032/JHD-21 B. Unnið fyrir Borgarskipulag Reykjavíkur.
4. Hilmar J. Malmquist, Haraldur Rafn Ingvason og Finnur Ingimarsson 2006. Grunnrannsókn á lífríki Rauðavatns. Náttúrustofa Kópavogs.
5. Jón Geir Pétursson 2007. Rauðavatnsskógur. Úttekt á skóginum vegna fyrirhugaðrar vegagerðar. Skógræktarfélag Íslands.
6. Línuhönnun, 2006. Jarðkönnun, 2+1 Breikkun – Hellisheiði. Vegaverðin.
7. Línuhönnun 2002. Hringvegur 1-e2 – Hafravatnsvegur Breiðholtsbraut.
8. Línuhönnun, 2007. Hringvegur (1) Þorlákshafnarvegur – Hafravatnsvegur 2 + 1 vegur. Forhönnun. Greinargerð. Vegagerðin.
9. Náttúruverndarráð 1996: Náttúruminjaskrá 7. útgáfa. Náttúruverndarráð, Reykjavík.
10. Páll Stefánsson 2005. Framkvæmd vatnsverndar og stjórnun vatnsauðlindar á höfuðborgarsvæðinu. Orkuveita Reykjavíkur.
11. Sigmundur Einarsson 1995. Hellisheiði og Kristnitökuhraun. Eyjar í Eldhafi. Afmælisrit til heiðurs Jóni Jónssyni. Gott mál.
12. Skipulagsstofnun 2005: *Leiðbeiningar um mat á umhverfisáhrifum framkvæmda*. Skipulagsstofnun.
13. Skipulagsstofnun 2005: *Leiðbeiningar um flokkun umhverfisþátta, viðmið, einkenni og vægi umhverfisáhrifa*. Skipulagsstofnun.

Myndir í skýrslu: Efla verkfræðistofa, Vegagerðin, Jón Geir Pétursson.

7 VIÐAUKI - YFIRLITSMYND YFIR FRAMKVÆMDASVÆÐIÐ

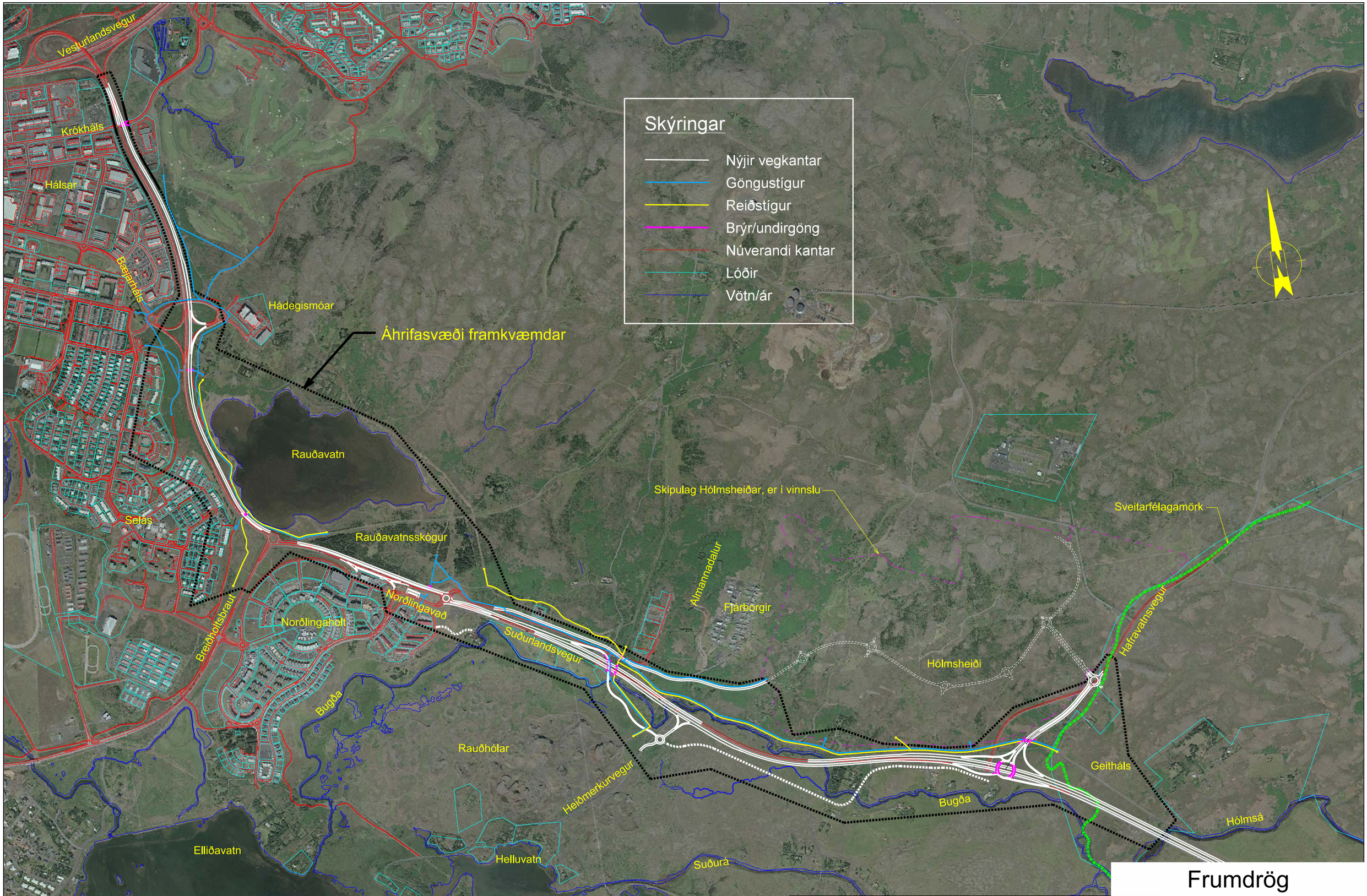

Frumdrög

Mælikvarði 0 150 300 350 500 750

útg.	breyting	dags.	nafn	yfirf.

EFLA VERKFRÆÐISTOFA

	DAGSETNING	NAFN
HANNAÐ	Jan. 2009	HjS
TEIKNAÐ	Feb. 2009	HjS
YFIRFARIÐ	X	X
SAMÞYKKT		

VEGAGERÐIN

Reykjavíkurborg

Suðurlandsvegur, tvöföldun
Vesturlandsvegur - Hólmsá

vegnúmer 1 - e2/e3

Yfirlitsmynd
Heild

01-Yfirlitsmynd -Heild.dgn | Mælikvarði (A3) 1:15000 | Lh teikning nr. NH-03 | útgáfa 0 | teikning nr.